

INHOUD

- De 4 Mei Herdenking 2022
- Bordjes bij historische bomen
- Excursie Bargerveen
- Lezing 'Opstand en ondergang van de veenarbeiders in Zuidoost-Drenthe

Secretariaat:

Waardeel 35

9451 EL ROLDE

Tel.: (0592) 24 39 59

E-mail: secretaris@rhg-rolde.nl

Website:

www.rhg-rolde.nl

De 4 Mei Herdenking 2022

Na twee jaar met een sobere herdenking door de covid-maatregelen was er in 2022 weer een herdenking onder grote belangstelling. Na een stille tocht waarbij ook een aantal kinderen van de Jan Thie school aansloten, kwamen we aan bij het Monument voor de gevallen op de Kerkbrink in Rolde, waar fraaie muziek werd gespeeld door het Klein Orkest. Twee leerlingen van de school die het Monument heeft geadopteerd, Evelien en Emma, lazen een zelf gemaakt gedicht voor. Daarna vertelde Geert Smeenge het verhaal van Jene Smeenge, zijn vader, die tijdens de oorlog te werk werd gesteld in Duitsland. Om acht uur werd er na het Taptoe-signaal twee minuten stilte betracht, waarna bloemen werden gelegd. Ook door het RHG.

Het thema van het Nationaal Comité 4 en 5 mei was: 'Vrijheid in verbondenheid', en zo voelde het ook weer op de Kerkbrink.

Het Klein Orkest bij het Monument op de Kerkbrink (foto: Jan Schutruf)

Herdenken

het is zwaar om te leven
het is naar om te bestaan
de soldaten hebben alles gegeven en hard hun best gedaan
gevochten voor hun land
en daar was een hoop aan de hand
iedereen was aan het schuilen
en er moesten veel mensen huilen
iedereen heeft zijn eigen verhaal
en voor sommigen werd het soms fataal
het was een tijd met veel geweld
en voor een ieder is het anders verteld
iedereen moet het weten
dat we dit niet moeten vergeten

(Emma)

Vrijheid

het lijkt gewoon
maar het is het niet
vijf jaar lang hebben mensen moeten schuilen
voor hoe ze zijn
vijf jaar lang hebben mensen moeten huilen
vijf jaar lang hebben mensen moeten vechten.
En nu - 77 jaar later - is het gewoon
maar nog steeds zijn er mensen aan het schuilen
of vluchten
het lijkt gewoon
vrijheid
maar dat is het niet

(Evelien)

Het verhaal van Jene Smeenge

Uitgesproken door zijn zoon Geert Smeenge. Hier een korte samenvatting.

“Dit is het verhaal van mijn vader Jene. Hij heeft de oorlog overleefd, te werk gesteld in Duitsland en teruggekeerd naar hier... naar Rolde. Maar het had anders kunnen lopen.

In augustus 1942 krijgt Jene op zijn werk onverwachts bezoek van de bezetter en hij wordt aangewezen om te werken in Duitsland. Met een door zijn vader gemaakte houten koffer vol spullen vertrekt hij met vijftien lotgenoten uit Assen naar Duitsland. Naar het vissersdorp Peenemünde aan de Oostzee. Het was de plek waar aan de ontwikkeling van de ‘Vergeltungswaffen’ V1 en V2 werd gewerkt. Jene zit in het werkkamp Trassenheide.

Jene werd daarna overgebracht naar Stettin. Vier weken na zijn vertrek werd Trassenheide volledig verwoest door de Engelse luchtmacht. Vijfhonderd arbeiders overleefden het niet. Je kunt zeggen dat mijn vader toen door het oog van de naald is gekropen.

Hij werd ook te werk gesteld in het zwaar gebombardeerde Leipzig om oorlogsschade te herstellen. En ook daar overleefde hij. Daarna moest hij werken in een oude zoutmijn in de buurt van Magdeburg om daar in de mijn een ondergrondse fabriek te bouwen voor oorlogsmateriaal. Het was een zware tijd, nauwelijks daglicht, slecht eten en hij was in lompen gekleed.

In april 1945 verlaten de Duitsers ineens het complex en staan de Amerikanen voor mijn vader en zijn maten. In alle chaos mogen ze terugkeren naar hun vaderland. Via een ommevlansende reis komt Jene weer terecht in Rolde. Drie jaren waren hem afgenomen, maar hij pakt zijn leven weer op.”

Later, nadat ‘De Muur’ gevallen was, is Geert met zijn vader op reis geweest en hebben ze de plaatsen bezocht, althans wat er nog van restte. De reis deed hem goed. Jene overleed in 2019, 74 jaar na de bevrijding.

Het verhaal van Jene is eerder verteld in de Kloetschup van september 2015, auteur was Feije Takens.

Rabo Clubsupport

Met Rabo ClubSupport investeert Rabobank in de samenleving door clubs en verenigingen te ondersteunen. Wij doen dit jaar ook weer mee! Het Rolder Historisch Gezelschap heeft vele duizenden foto's en/of video's van de oude gemeente Rolde. Deze willen wij graag voor iedereen zichtbaar maken via een beeldbank (foto en video) die te benaderen is via de (nieuwe) website. Om deze beeldbank te kunnen realiseren dient software te worden aangeschaft en expertise te worden ingehuurd. Hiervoor komt een financiële bijdrage goed van pas.

Als lid van de Rabobank kunt u van 5 tot en met 27 september 2022 stemmen op uw favoriete vereniging of stichting. Het zou fantastisch zijn als u en uw familie en vrienden stemmen

geven aan het RHG. Kijk voor meer info op <https://www.rabobank.nl/particulieren/leden/clubsupport/>.

Alvast bedankt voor uw steun!

Bordjes bij historische bomen

Eindelijk werden bij enkele speciale bomen in Rolde op zaterdag 21 mei informatiebordjes geplaatst. In samenwerking tussen de gemeente en het Rolder Historisch Gezelschap zijn korte beschrijvingen gemaakt bij die bomen. De bordjes werden tijdens een korte

voettocht met veel belangstellenden bij de bomen geplaatst. Er werd naast de historie van de bomen ook iets over de boomsoort verteld door bomenkenner Arend Smeenge.

De esdoorn bij restaurant Jammra gaf zich niet zomaar gewonnen. De paal met het bord kregen we niet in de grond vanwege de veelheid aan wortels. Dat gaan we later oplossen. Het bord ging weer mee terug.

Bord bij de Juliana-boom bij de kerk (foto: Jan Schutrup)

Excursie

De afgelopen twee jaar was het door corona niet mogelijk om een excursie te organiseren. Maar nu kan het eindelijk weer! Zaterdag 24 september 2022 organiseren wij een excursie naar het Bargerveen. Deze excursie is voor onze leden en hun gezin en ieder lid mag één introduc e die (nog) geen lid is van het RHG meenemen.

Het programma van deze dag ziet er als volgt uit:

12.00 uur	Verzamelen bij de molen in Rolde.
12.15 uur	Vertrek richting Zwartemeer.
13.30 uur	Aankomst in Zwartemeer. We worden ontvangen in publiekszaal Het Veenland (Kamerlingwijk 83 OZ, 7894 AJ Zwartemeer, kantoor Staatsbosbeheer).
13.30-14.15 uur	Korte diapresentatie van de boswachter over Staatsbosbeheer, het Oosterbos en het Bargerveen, onder genot van een kop koffie/thee en koek.
14.30 uur	Start rondrit van ruim 2 uur in de Veenland Express-huifkar*. De tocht staat onder begeleiding van een boswachter van Staatsbosbeheer, die onderweg en tijdens enkele stops van alles vertelt over het ontstaan en de flora-fauna van het natuurreservaat. Tijdens een langere stop bij de Uitkijkheuvel Bargerveen (of de schaapskooi in Weiteveen) krijgt u een glas frisdrank of een vruchtensapje. Voor de wandelaars is er (op verzoek) de mogelijkheid voor een korte wandeling, bijvoorbeeld langs het Huisje van Uneken, van circa 15 minuten naar de stopplek voor het drankje.
Omstreeks 16.45 uur	Terugkomst bij de SBB-boerderij in Zwartemeer waarna we terugreizen richting Rolde.

De kosten voor deze excursie bedragen € 20,- per persoon.

Opgave voor deze excursie kan **tot en met 10 juli 2022** bij:

Alianne Bouma-Hoven, e-mailadres: secretaris@rhg-rolde.nl of tel.nr. (0592) 24 39 59.

*De Veenland-express
(foto van de website van
Staatsbosbeheer)*

U ontvangt na uw opgave een e-mail met een bevestiging van uw deelname en de betalingsgegevens.

Graag vernemen wij bij uw opgave of u bereid bent om te rijden en of u andere personen wilt/kunt meenemen in uw auto. U ontvangt hiervoor een vergoeding van het RHG.

Zie ook de website van Staatsbosbeheer voor meer informatie: www.staatsbosbeheer.nl/uit-in-de-natuur/op-pad-met-de-veenland-express

* De moderne huifkar zakt door middel van luchtdruk naar beneden en is zodoende toegankelijk voor mensen met een fysieke beperking en rolstoelgebruikers.

Lezing 'Opstand en ondergang van de veenarbeiders in Zuidoost-Drenthe'

Op **dinsdag 8 november 2022** organiseren de Culturele Vereniging Rolde en het Rolder Historisch Gezelschap samen een lezing. Auteur Jan Kalter komt vertellen over de sociale en economische aspecten van de veenwinning, de opkomst en rivaliteit binnen de vakbewegingen en de aanloop naar de massale arbeidersopstand van 1921 in Zuidoost-Drenthe. In 1921 stond Zuidoost-Drenthe letterlijk en figuurlijk in brand. De dramatische gebeurtenissen van dat jaar, de aanloop en de onderliggende oorzaken worden in zijn boek 'Opstand en ondergang van de veenarbeiders in Zuidoost-Drenthe 1860-1921' op indringende wijze beschreven.

Turfwinning was decennialang de belangrijkste bedrijfstak in Zuidoost-Drenthe. Toen in 1921 de turfwinning in het gebied instortte, ontstond een sociale ramp: werkloosheid, armoede en honger. De veenarbeiders kwamen hiertegen massaal in opstand.

Deze crisis kwam echter niet uit de lucht vallen. Al vijftig jaar eerder waren er tekenen dat de turfwinning zijn langste tijd gehad had, doordat turf steeds meer door steenkool werd vervangen. De teruglopende rentabiliteit werd op de veenarbeiders afgewenteld, onder meer door het verlagen van hun lonen. In dezelfde periode kreeg het socialisme voet aan de grond en werden er vakbonden opgericht. Deze ontwikkelingen zetten de arbeidsverhoudingen verder op scherp. Juist in deze periode raakten in andere gebieden de turfvoorraden uitgeput en verschoof de turfwinning naar Zuidoost-Drenthe. Gesteund door hun vakbonden kwamen de veenarbeiders in opstand. Maar ook binnen de vakbewegingen was rivaliteit. Anders dan in de rest van Nederland speelde in Zuidoost-Drenthe binnen de vakbewegingen vooral de botsing tussen de revolutionaire socialisten en sociaaldemocraten. Het overgeleverde beeld van arme, ongeschoolde en opstandige veenarbeiders is sterk bepaald door deze laatste fase van de verving.

In de nieuwsbrief van september volgt meer informatie over de locatie en het tijdstip van de lezing, maar noteer de datum alvast in uw agenda!

Het bestuur:

Andries Visser (vice-voorzitter)

Alianne Bouma-Hoven (secretaris)

Thale Lesschen (penningmeester)

Henk Hollander

Ali Stokker

Arend Smeenge